

GOSPODARCZY GABINET CIENI

Warszawa, 16 kwietnia 2020 r.

RAPORT: MAJĄTEK SKARBU PAŃSTWA

Kryzys pokazał, że trzeba przewartościować podejście do gospodarki i roli podmiotów państwowych

– Spółki państwowe muszą włączyć się w pomoc w przetrwaniu krajowych podmiotów prywatnych, w postaci rozszerzenia z nimi kontaktów operacyjnych. Będzie to ważne przede wszystkim po wygaszeniu epidemii, gdy firmy prywatne, restrukturyzując się, będą potrzebowały zleceń – uważa **dr Grażyna Magdziak**, minister ds. majątku Skarbu Państwa w Gospodarczym Gabiniecie Cieni BCC. – Obecny kryzys ograniczył, a nawet w wielu branżach zastopował, współpracę z dotychczasowymi dostawcami zagranicznymi. Duzi producenci państwowi (także prywatni) korzystali z materiałów i usług nabywanych za granicą nie tylko dlatego, że nie było ich w Polsce, ale również dlatego, że poza naszymi granicami były one tańsze niż te kupowane w Polsce. Kryzys pokazał jednak, że trzeba przewartościować takie podejście do gospodarki i dla bezpieczeństwa ekonomicznego kraju konieczne jest w przyszłości tworzenie dla części zapotrzebowania materiałowego krajowej sieci producentów, nawet jeśli będą to wyroby droższe. Obniżenia kosztów jednostkowych sprzedawanych towarów szukać natomiast trzeba w poprawie efektywności wytwarzania, zwiększeniu wydajności oraz w realnym, a nie tylko deklaracyjnym, wprowadzaniu innowacji. Będzie to podejście podobne do tego jaki cechuje gospodarkę rolną i bezpieczeństwo żywieniowe kraju. W tym procesie rola podmiotów państwowych powinna być bardzo znacząca – wyjaśnia **Grażyna Magdziak**.

Gospodarczy Gabinet Cieni Business Centre Club to think tank powołany w kwietniu 2012 r., aby wspierać działania prorozwojowe władz publicznych, monitorować prace resortów kluczowych dla przedsiębiorczości, rekomendować zmiany sprzyjające rozwojowi kraju, wzrostowi gospodarczemu i konkurencyjności polskich firm.

W skład gabinetu wchodzi wybitni, gospodarczy fachowcy, z których wielu piastowało w przeszłości funkcje publiczne. Więcej informacji: https://www.bcc.org.pl/strefa_eksperta/gospodarczy-gabinet-cieni/

Będziemy codziennie przedstawiać poglądy poszczególnych ministrów Gabinetu Cieni BCC związane z obecną sytuacją.

Majątek Skarbu Państwa

DR GRAŻYNA MAGDZIAK

minister ds. majątku Skarbu Państwa Gospodarczego Gabinetu Cieni BCC

Ekspert z zakresu zagadnień prywatyzacyjnych, analizy finansowej przedsiębiorstw, rynku kapitałowego i restrukturyzacji. Doradca parlamentarny i doradca ekonomiczny wielu firm. Od 20 lat prezes jednej z najlepszych firm doradczych – BAA Polska. Stały członek Rady Dialogu Społecznego z ramienia przedsiębiorców. Jedną z założycielek BCC, członek Rady Organizatorów oraz Konwentu BCC.

☎ 22 562 33 43 ✉ grazyna.magdziak@bcc.org.pl

WSKAZANIA DLA RZĄDU

1. Dotychczasowa strategia rozwoju państwowego sektora gospodarki przewiduje realizację szeregu dużych przedsięwzięć inwestycyjnych, dla których albo powołano nowe, celowe spółki prawa handlowego z ogromnymi budżetami, jak ma to miejsce w przypadku takich projektów jak przekop Mierzei Wiślanej czy budowa centralnego Portu Komunikacyjnego, albo też są one realizowane przez istniejące już kluczowe spółki Skarbu Państwa np. budowa Elektrowni Ostrołęka. Są to inwestycje wieloletnie ale skala funduszy, jakie przewidziano na ich kontynuację w budżecie na 2020 r. jest na pewno znaczna (choć nie podano tego do wiadomości publicznej). Zasadność tych przedsięwzięć była od początku krytycznie oceniana przez wielu ekspertów branżowych. Biorąc zaś pod uwagę obecne, widoczne już załamanie gospodarki z powodu pandemii oraz prognozowaną przez ekonomistów recesję w gospodarce światowej i polskiej, niezbędne jest bezwzględne zablokowanie dalszych wydatków związanych z tymi projektami (oczywiście po rzetelnym rozliczeniu się z firmami - podwykonawcami zaangażowanymi do wykonywania prac w ramach tych przedsięwzięć) nie czekając na nieuchronną nowelizację budżetu państwa i korekty w budżetach dużych spółek państwowych.

W istocie, wszystkie spółki Skarbu Państwa powinny niezwłocznie dokonać modyfikacji całości swoich wydatków inwestycyjnych decydując się na kontynuację tylko tych, które potrzebne są dla podtrzymania obecnego funkcjonowania lub niezbędne staną się dla ożywienia działalności po zakończeniu kryzysu. Środki zaoszczędzone z tego tytułu spółki zachować powinny dla utrzymania produkcji i zabezpieczenia wynagrodzeń pracowniczych. W przypadku firm prywatnych decyzje takie podejmowane są bardzo sprawnie i szybko. Niestety, dla podmiotów państwowych wymagane są w takich sprawach decyzje rad nadzorczych, których zebranie może nie być w obecnych warunkach łatwe, a kwestie które inwestycje i w jakiej skali można jeszcze w tym roku finansować powinny zostać rozstrzygnięte jak najszybciej.

2. Spółki państwowe współpracują na bieżąco z wieloma średnimi i małymi podmiotami prywatnymi. Należności za kupowane u nich materiały lub usługi spółki te regulują zwykle dłużej niż przewidują to standardowe umowy podpisywane między przedsiębiorcami prywatnymi (np. PKN Orlen reguluje swoje zobowiązania handlowe po 90. dniach). Ponadto, terminy tych płatności są często przedłużane. Postulujemy by w obecnej sytuacji gospodarczej te duże spółki państwowe nie tylko nie opóźniały zapłaty należności, a nawet w miarę możliwości przyspieszyły płatności dla swoich mniejszych, prywatnych kontrahentów. Inaczej te podmioty zbankrutują i po kryzysie nie będzie komu tych państwowych gigantów zaopatrywać. Pomoc dla sektora MŚP realizowana w takiej formie będzie też z punktu widzenia budżetu państwa tańsza i prostsza niż w ta przewidziana w Tarczy Antykryzysowej.
3. Spółki państwowe muszą włączyć się w pomoc w przetrwaniu krajowych podmiotów prywatnych, w postaci rozszerzenia z nimi kontaktów operacyjnych. Będzie to ważne przede wszystkim po wygaszeniu epidemii, gdy firmy prywatne, restrukturyzując się, będą potrzebowały zleceń. Obecny kryzys ograniczył, a nawet w wielu branżach zastopował, współpracę z dotychczasowymi dostawcami zagranicznymi. Duży producenci państwowi (także prywatni) korzystali z materiałów i usług nabywanych za granicą nie tylko dlatego, że nie było ich w Polsce, ale również dlatego, że poza naszymi granicami były one tańsze niż te kupowane w Polsce. W konsekwencji niektórzy krajowi producenci musieli ograniczyć, a nawet zlikwidować swoje zakłady, bo nie byli w stanie konkurować z

oferentami zagranicznymi i sprzedawać swoich wyrobów (branża tekstylna, dziewiarska, fotooptyczna, odzieżowa, branża aromatów i środków zapachowych, elektronika użytkowa i wiele innych).

Kryzys pokazał jednak, że trzeba przewartościować takie podejście do gospodarki i dla bezpieczeństwa ekonomicznego kraju konieczne jest w przyszłości tworzenie dla części zapotrzebowania materiałowego krajowej sieci producentów, nawet jeśli będą to wyroby droższe. Obniżenia kosztów jednostkowych sprzedawanych towarów szukać natomiast trzeba w poprawie efektywności wytwarzania, zwiększeniu wydajności oraz w realnym, a nie tylko deklaracyjnym, wprowadzaniu innowacji. Będzie to podejście podobne do tego jaki cechuje gospodarkę rolną i bezpieczeństwo żywnościowe kraju. W tym procesie rola podmiotów państwowych powinna być bardzo znacząca.

PODSUMOWANIE dotychczasowych działań rządu

Pozytywy:

1. Działaniem zasługującym na docenienie jest włączenie się dużych spółek państwowych w pomoc służbie zdrowia w postaci zakupów środków medycznych, udostępniania samochodów, łącz telefonicznych i internetowych oraz pomieszczeń. Inicjatywy takie podejmują podmioty prywatne i wiele osób fizycznych. Dobrze więc że także firmy państwowe zaktywizowały się w tym zakresie bo ich możliwości finansowe są znacznie większe niż firm z sektora MŚP.

Zagrożenia:

1. Eksperti ekonomiczni przewidują, że negatywne konsekwencje pandemii COVID-19 w obszarze służby zdrowia odczuwać będzie gospodarka do końca 2020 r., natomiast w sferze produkcji i innej działalności komercyjnej objawy lub skutki recesji występować mogą jeszcze co najmniej w roku 2021 lub dłużej. Zmieni to założenia rozwojowe i priorytety gospodarki polskiej, w tym te dotyczące spółek państwowych. Gospodarczy Gabinet Cieni wielokrotnie zwracał uwagę, że podmioty państwowe nie przygotowują scenariuszy kryzysowych i gospodarują swoimi środkami finansowymi tak jak gdyby lata prosperity gospodarczej miały trwać wiecznie. Myśleliśmy jednak wówczas tylko o spowolnieniu gospodarki, a nie o zapaści, z jaką będziemy mieli do czynienia w roku bieżącym. Spółki mało inwestowały bo pomysły rozwojowe co chwila zmieniających się zarządów były odmienne, a poza tym miały one obowiązek finansowania różnych przedsięwzięć politycznych, a nie tych związanych z ich działalnością biznesową.

W konsekwencji firmy państwowe nie są zupełnie przygotowane na to co czekać je będzie za kilka – kilkanaście miesięcy, a powinny być one wówczas oparciem dla firm prywatnych. Żeby nie pograć się w kryzysie i spełniać zadania, które wynikać będą z ich kluczowej roli w gospodarce Skarb Państwa – prawdopodobnie – będzie musiał wiele z nich dokapitalizować. Koszt społeczny takiego postępowania będzie dużo większy niż wówczas gdyby firmy te inwestowały w swój rozwój i miały opracowane warianty strategii kryzysowych, o przygotowanie których wielokrotnie postulowaliśmy.

2. Obecna, bardzo trudna sytuacja finansów państwa, zobowiązuje właścicieli spółek państwowych tj. Ministerstwo Aktywów Państwowych, KPRM oraz pozostałe instytucje i organy administracji państwowej, nadzorujące spółki państwowe do zrewidowania dotychczasowych planów powiększania zasobów Skarbu Państwa w drodze przejmowania z rąk prywatnych udziałów i akcji nowych spółek lub przedsiębiorstw. Transakcje takie skutkują bowiem nie tylko wydatkami związanymi z zakupem praw własności tych podmiotów, ale w następnym etapie także niebagatelnymi nakładami na ich

restrukturyzacji i konsolidacji z dotychczas posiadanymi aktywami. Skarb Państwa nie będzie miał w najbliższym czasie pieniędzy na takie wydatki i trzeba ich poniechać. Nawet wtedy, gdy negocjacje związane z zakupem są zaawansowane.

Przykładem może być tu planowany przez LOT zakup niemieckiego przewoźnika CONDOR, chociaż nie wiadomo czy transakcja ta może być jeszcze zatrzymana. Są jednak inne, mniejsze przedsięwzięcia kapitałowe, o których myśli rząd i tych należy zaniechać.

Kontakt dla mediów

Emil Muciński

rzecznik, Instytut Interwencji Gospodarczych BCC

tel. 602 571 395, 22 58 26 113

e-mail: emil.mucinski@bcc.org.pl; instytut@bcc.org.pl

Gospodarczy Gabinet Cieni Business Centre Club to think tank powołany w kwietniu 2012 r., aby wspierać działania prorozwojowe władz publicznych, monitorować prace resortów kluczowych dla przedsiębiorczości, rekomendować zmiany sprzyjające rozwojowi kraju, wzrostowi gospodarczemu i konkurencyjności polskich firm. W skład GGC BCC wchodzi wybitni ekonomiści, z których wielu piastowało w przeszłości funkcje publiczne [lista poniżej]. Więcej informacji: <http://www.bcc.org.pl/Gospodarczy-Gabinet-Cieni.4241.0.html>